

Land- og havebrugets skadelige insekter i 1973

af TH. THYGESEN †

Som nævnt i Bejer-Petersens indlæg øvede den milde vinter og de varme sommerperioder indflydelse på visse insekters udvikling, og dette gælder også for land- og havebrugets insektfauna.

Næbmunde (Rhynchota)

Bladlus (Aphididae) opformeredes kraftigt i forsommeren i en del hvede-, byg- og havremarker, hvor kemisk bekæmpelse blev iværksat efter varsel fra Statens plante-patologiske Forsøg.

I frugttræer var forekomsterne derimod ret sporadiske, og flere steder kunne naturlige fjender holde bestanden i skak, så kemisk behandling blev undgået. Til gengæld blev mange prydplanter i haver og planteskoler voldsomt angrebet, især nåletræer som beskrevet af Bejer-Petersen.

I kålmarker var kållusen (*Brevicoryne brassicae*) ofte et problem, der ikke altid lod sig løse ved intensiv insekticidanvendelse. Der er stigende behov for alternative metoder til denne arts bekæmpelse.

I roemarker var der kun moderate mængder af den frygtede virusspreader ferskenbladlusen (*Myzus persicae*) og der blev ikke udsendt sprøjtevarsel imod denne art. Da heller ikke bedebbladlusen (*Aphis fabae*) var særlig talrig, klaredes bekæmpelsen også her af de naturlige fjender. Særlig den 7-plettede mariehøne iagttoges flere steder i store mængder i løbet af juli.

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*) blev som et varmekrævende insekt begunstiget af vejrliget. Men den forsvandt næsten helt sidst på sommeren. Dette kan måske forklares ved parasitering af snyltehvepse (*Aphelinus mali* o. a.), som stedvis har vist aktivitet.

Sommerfugle (Lepidoptera)

Kålmøllet (*Plutella maculipennis*). Trods ret kraftig flyveaktivitet landet over i juli forårsagede dette insekt kun begrænsede skader – mest i jyske kålroemarker.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*) nød godt af varmen i juni-juli, der begunstigede larveudviklingen. Betydelige skader noteredes i mange haver og selv i plantager, hvor især de tidlige sorter var angrebet.

Ageruglen (*Agrotis segetum*) og udråbstegnuglen (*A. exclamationis*) havde en tidlig og intensiv flyvning, og allerede fra først i juli noteredes larveskader, der flere steder blev meget betydelige i grønsagskulturer. Fra Lyngby udsendtes først i juli varsel til konsulenterne, og en del steder blev smålarverne effektivt bekæmpet med kemiske midler – andre steder med vanding (sprinkleranlæg).

Land- og havebrugets skadelige insekter i 1973

Biller (Coleoptera)

Smelderlarver (*Agriotes spp.*) gjorde i forårs månederne større skader end normalt på vårsæden, ikke blot hvor denne var sået efter ompløjet græs – hvad man så ofte har set – men også på arealer med vedvarende korndyrkning.

Glimmerbøsser (*Meligethes spp.*) har i forsommeren været en langvarig plage i korsblomstrede frøafgrøder og især voldt vanskeligheder i mange vårrapsmarker.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Efter den enorme invasion sydfra i 1972 kunne man have frygtet, at dette skadedyr havde etableret sig fast i landets sydlige egne.

Men selv om der flere steder på Øerne og i det sydlige Jylland konstateredes overvintring af biller, der ofte nåede at sætte en del afkom i verden inden forekomsten blev opdaget, kan man ikke kalde antallet af fund for urovækkende for landet som helhed.

Af de godt 100 fund blev imidlertid en stor part gjort på Bornholm, der var særlig udsat for invasionen året før. Ikke mindst fandtes insektet i småhaver, hvor en effektiv bekæmpelse er vanskelig, og ydermere blev både biller, æg og larver fundet på vilde planter som *Solanum nigra* og *S. dulcamara*, der vokser spredt på de dele af øen, hvor kartoffeldyrkning ikke finder sted. Man kan derfor næppe regne med, at alle bornholmske forekomster blev opdaget i 1973, og overvintring i begrænset omfang må formentlig forventes her.

Men i det øvrige land og da især i de sydjyske kartoffelegne blev de spredte forekomster slået effektivt ned ved de foranstaltninger som Statens Plantetilsyn iværksatte.

Tovingede (Diptera)

Stankelbenlarver (*Tipula spp.*) forekom almindeligt i jyske vårsædmarker sået efter græs, og en del kemisk bekæmpelse var stedvis påkrævet.

I vårsæd efter staldgødede roer sås ret udbredte angreb af hårmylglarver (fortrinvis *Dilophus vulgaris*), der også har skadet mange græsplæner og fodboldbaner.

Pæregalmyggen (*Contarinia pyrivora*) har overrasket med en del stærke angreb i haver, hvor pærehøsten formindskedes betydeligt.

Medens den store kålflue (*Hylemyia floralis*) har optrådt ret godartet, har den lille kålflue (*H. brassicae*) i tørkeperioden gjort skade på alskens kålplanter, især i haverne. – Også gulerodsfluen (*Psila rosae*) har optrådt generende bl. a. i Lammefjordsområdet.

† Cand. agro. Thyge Thygesen døde 10. april 1974. Forespørgsler angående særtryk rettes til

Statens plantepatologiske Forsøg
Lottenborgvej 2
2800 Lyngby, Danmark.